

Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării: carieră plus

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Abstract: *Competitivitatea bibliotecii este în dependență directă de competențele profesionale ale personalului. Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, instituit în structura BNRM, are în grijă argumentarea cunoștințelor și deprinderilor atât a personalului BNRM, cât și a bibliotecarilor din Sistemul Național de Biblioteci.*

Cuvinte cheie: *Centrul de Formare Profesională Continuă; formarea profesională continuă; competențe profesionale.*

Abstract: *Competitiveness of the library directly depends on the professional competencies of its staff. Center of Continuous Professional Training in Library and Information Science, instituted in structure of the National Library RM, is in charge in augmenting of knowledge and skills of Library staff, as well as of library workers of the whole National Library System.*

Keywords: *Center of Continuous Professional Training; continuous professional training; professional competencies*

Pregătirea resurselor umane capabile să contribuie la creșterea competitivității bibliotecii este de o importanță vitală. Din acest motiv tot mai multe state cu sisteme informațional-biblioteconomice dezvoltate sau mai puțin dezvoltate au adoptat un cadru legislativ de încurajare și stimulare a participării personalului din biblioteci la diferite forme de formare profesională continuă.

Anul 2017 este semnificativ la acest capitol pentru Republica Moldova. Pe parcursul acestuia au fost aprobate două documente fundamentale, care valorifică prevederile cadrului legislativ și strategic european și care identifică formarea profesională continuă a personalului de bibliotecă drept o prioritate națională, instituțională și chiar personală.

Legea cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017, urmărind scopul de consolidare a „rolului bibliotecii în societatea modernă prin dezvoltarea acesteia ca un serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor” (2), include în capitolul 4 „Managementul și personalul bibliotecilor publice” două articole privind formarea profesională a personalului de specialitate din biblioteci (de bază și continuă) – articolul 26 și 27.

Linii generale de orientare și acțiune, conținute în noua *Lege cu privire la biblioteci*, sunt formulate în baza prevederilor

referitoare la formarea profesională continuă din *Codul muncii al Republicii Moldova* (nr. 154 din 28.03.2003), titlul VIII, Formarea profesională (articolele 212-221). *Codul Muncii* conține o serie de precizări privind scopurile și formele de organizare a formării profesionale continue a personalului, principalele obiective ale formării profesionale - actualizarea/modernizarea cunoștințelor și deprinderilor profesionale, precum și obținerea unei calificări profesionale / reconversia profesională / perfecționarea pregătirii pentru activitatea în domeniul concret. Sunt specificate obligațiunile fondatorului (angajatorului) și ale personalului, privind formarea profesională, durata acesteia, reflectarea prevederilor în contractul colectiv de muncă, finanțarea procesului și altele (1).

Dar să revenim la *Legea cu privire la biblioteci*. Articolul 26 „Formarea profesională a personalului de specialitate din biblioteci” stipulează următoarele:

- personalul de specialitate pentru biblioteci este format conform necesității domeniului;
- statul asigură formarea profesională prin învățământul profesional tehnic și prin învățământul superior de licență, de master și de doctorat în domeniul biblioteconomic;
- calificarea personalului de specialitate din biblioteci se confirmă printr-un certificat sau o diplomă, eliberate în condițiile legii.

Cu părere de rău, neatractivitatea socială și financiară a profesiei influențează negativ fluxul de studenți la profilul biblioteconomic în învățământul profesional tehnic și în învățământul superior. La părerea noastră, formarea profesională de bază a personalului de specialitate pentru biblioteci necesită implicarea bibliotecilor. Cum? Răspunsul îl găsim în *Strategia de consolidare și modernizare a BPT, 2017-2020*: prin dezvoltarea unor politici coerente ale bibliotecilor de încurajare, motivare și participare a bibliotecarilor pentru studii universitare de licență, masterat și doctorat; prin organizarea campaniilor de orientare profesională a tinerilor din instituțiile de învățământ liceal, școli profesionale, colegii și centre de excelență (3).

Articolul 27 „Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci” din *Lege* prevede asigurarea acesteia în cadrul centrelor de formare profesională, din contul alocațiilor bugetare, precum și

din veniturile colectate, prin educația formală, non-formală și informală (2).

Un alt document de importanță strategică, aprobat în anul 2017 – *Strategia de consolidare și modernizare a rețelei bibliotecilor publice teritoriale 2017-2020*, aprobată prin ordinul nr. 187 din 26.06.2017 al Ministerului Culturii. Identificând dependența reușitelor în prestarea serviciilor informațional-documentare, în diversificarea parteneriatelor pentru informarea comunității, în transmiterea de informație și cunoaștere pentru educație, dezvoltare și cercetare, de cunoștințele și competențele personalului de bibliotecă, strategia centrează atenția factorilor de resort atât pe organizarea, cât și conținutul formării profesionale continue. Printre obiectivele specifice pentru dezvoltarea sistemului de formare profesională continuă Strategia specifică: analiza situației privind formarea profesională continuă; sprijinirea învățământului biblioteconomic (formarea de bază a bibliotecarilor); elaborarea și implementarea standardelor ocupaționale; pilotarea cursurilor on-line de formare continuă; dezvoltarea ofertei educaționale conform necesităților bibliotecarilor și conceptului de bibliotecă modernă; autorizarea provizorie a programelor de studii ale centrelor de formare continuă (3).

Cadrul documentar nou legislativ și strategic a provocat o altă atitudine a fondatorilor, a responsabililor pentru formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci, dar și a înșăși bibliotecarilor. Au intervenit schimbări în structura furnizorilor de programe de formare educațională non-formală, în conținutul ofertelor educaționale la nivel național și instituțional – aceste aspecte fiind sintetizate și analizate în *Proiectul Regulamentului cu privire la formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci*.

În continuare ne vom referi la experiența Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM) – și anume, instituirea în structura acesteia cu anul 2017 a Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării (CFPC BNRM). Este o reușită a politicii managerială la BNRM, constituirea CFPC înscriindu-se în sprijinul realizării eficiente a statutului de centru biblioteconomic național. CFPC a fost instituit în structura BNRM în conformitate cu prevederile ordinului nr.

386 din 30.12.2016 „Cu privire la optimizarea activității Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova” al Ministerului Culturii.

Conform prevederilor Regulamentului de organizare și funcționare a CFPC BNRM, acesta are *misiunea* de a organiza activitatea educațională continuă pentru

ale managerilor superiori ai bibliotecilor și responsabililor pentru biblioteci din direcțiile/secțiile cultură)

● *Indicatori statistici de bază:*

CFPC din cadrul BNRM a furnizat pe parcursul anului 2017: 2 cursuri multidisciplinare, 4 cursuri de specializare, 2 sesiuni

<i>Indicator al activității</i>	<i>Pentru personalul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova</i>	<i>Pentru personalul bibliotecilor publice din cadrul SNB</i>	<i>Total</i>
Activități de formare furnizate (cursuri, ateliere, sesiuni de întrebări și răspunsuri)	13	9	22
Număr ore academice	108	84	192
Număr formabili	154	168, inclusiv din teritoriul -103	322
Număr formatori, inclusiv			15
✓ specialiști BNRM	x	x	9
✓ specialiști invitați	x	x	6

personalul instituțiilor bibliotecare, în contexte formale și nonformale, a coordona și a sprijini metodologic activitățile de formare continuă la nivelul structurilor similare din țară în conformitate cu cerințele legale în vigoare, precum și cele de dezvoltare a bibliotecii moderne. CFPC BNRM are ca *obiectiv general* transferul de cunoștințe prin programele de formare profesională continuă, orientate pentru inovații și dezvoltări biblioteconomice. Ca *obiectiv specific*, CFPC BNRM organizează programe de formare, urmare a investigării necesităților profesionale ale bibliotecarilor de la BNRM și din Sistemul Național de Biblioteci (4).

Dintre activitățile de bază, realizate în anul 2017 în cadrul CFPC BNRM, specificăm:

● *Analiza necesităților profesionale ale bibliotecarilor* de la BNRM și din cadrul SNB (elaborare chestionare, interviuri; diseminarea acestora și monitorizarea recepționării informației; sinteze și analize, elaborarea planurilor calendaristice trimestriale în funcție de aceste necesități)

● *Elaborarea și diseminarea în comunitatea profesională a planurilor calendaristice trimestriale ale activităților de formare din cadrul CFPC* (pagina WEB BNRM <http://www.bnrm.md/index.php/acces-dedicat/bibliotecarilor/formarea-profesionala-continua>, pagina Facebook CFPC <https://www.facebook.com/cfc.bnrm/>, e-mail-uri

de întrebări și răspunsuri, 14 ateliere.

Formabilii anului 2017 pot fi caracterizați după cum urmează:

● *în funcție de apartenența instituțională:* personal de specialitate din bibliotecile naționale – 49 %, din bibliotecile publice teritoriale, inclusiv responsabili pentru biblioteci din direcțiile/secțiile cultură – 30%, din bibliotecile din învățământ -18% (inclusiv: din universități -7%, școli, licee – 9%, colegii – 2%), din bibliotecile specializate – 3%.

● *în funcție de apartenența geografică:* din municipiul Chișinău – 68%, din raioane, orașe, sate – 32%.

● *în funcție de responsabilitățile privind asistența metodologică* – centre biblioteconomice naționale – 49%, din centre biblioteconomice departamentale – 6%, din centre biblioteconomice teritoriale, secții/direcții cultură – 26%.

În calitate de formatori ai CFPC din cadrul BNRM au fost antrenate 14 persoane, inclusiv 9 specialiști de la BNRM și 5 specialiști din alte biblioteci, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional, Centrul Educațional „Ascending”, Camera Națională a Cărții.

Prezența personalului de specialitate din bibliotecile publice teritoriale la activitățile de formare continuă pe parcursul anului 2017 este reflectată în tabelul de mai jos:

<i>Prezențe la mai mult de 4 activități de formare continuă</i>	<i>Prezențe de la 1 la 3 activități de formare continuă</i>	<i>Lipsă</i>
Anenii Noi, Căușeni, Criuleni, Dubăsari, Hâncești, Dondușeni, Drochia, Nisporeni, Orhei, Râșcani, Sângerei, Soroca	Basarabeasca, Bălți, Briceni, Cantemir, Călărași, Chișinău, Cimișlia, Edineț, Fălești, Florești, Ialoveni, Glodeni, Leova, Rezina, Strășeni, Ștefan Vodă, Șoldănești, Telenești, Ungheni,	Cahul, Ciadâr Lunga, Comrat, Ocnița, Taraclia, Vulcănești

Dintre centrele biblioteconomice departamentale semnalăm prezența activă la activitățile de formare profesională continuă în cadrul CFPC BNRM a personalului de specialitate de la Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova, Biblioteca Republicană de Informație Tehnico-Științifică, Biblioteca Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”.

Continuând șirul activităților CFPC din cadrul BNRM, specificăm:

- *Elaborarea și diseminarea pentru formabili a e-portofoliilor educaționale pentru 22 de activități de formare continuă*, acestea incluzând suportul documentar, agenda, sarcinile și exercițiile practice individuale și de echipă, planul angajamentelor.

- *Elaborarea a 2 curriculum-uri pentru obținerea autorizării provizorie* din partea structurii responsabile din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării („Cultura informației” și „Statistica de Bibliotecă – demers evaluativ, managerial și de advocacy”.

- *Centrarea în procesul de învățare pe cadrul legislativ și strategic* (includerea în agendele activităților de formare a subiecților ce țin de Legea cu privire la biblioteci (nr. 160 din 20.07.2017) și *Strategia de consolidare și modernizare a rețelei bibliotecilor publice teritoriale* (aprob. prin ordinul

nr. 187 din 26.06.2017 al Min. Culturii) în funcție de tema activității, grupul-țintă).

- *Elaborarea e-Ghidului* „Indicatori de performanță (relaționali) pentru biblioteci: În sprijinul implementării SM ISO 11620:2016 „Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci” și diseminarea acestuia în componența e-portofoliului conferințelor zonale.

- *Elaborarea a două tutoriale* în sprijinul activității bibliotecilor privind formarea competențelor de cultura informației: „Nu plagiatură electronic!” „Evaluarea surselor de informare” și diseminarea acestora în componența e-portofoliului conferințelor zonale.

Un aspect important al funcționării CFPC din cadrul BNRM – evaluarea calității programelor de formare profesională, a performanțelor formabililor și formatorilor, a calității livrării programului. În anul 2017 în cadrul CFPC eforturile au fost centrate preponderent pentru evaluarea performanțelor formabililor, în acest sens fiind acoperite aspectele: evaluarea nevoilor de formare profesională ale formabililor, evaluarea/ identificarea stilului sau stilurilor preferate/ predominante de formare, evaluarea rezultatelor formării. Asupra acestor aspecte vom reveni în alte studii (articole, comunicări).

Referințe bibliografice:

1. Codul muncii al Republicii Moldova: nr. 154 din 28.03.2003. [Accesat 3.01.2017]. Disponibil: <http://lex.justice.md/md/326757/>.

2. Legea cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. [Accesat 3.01.2017]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371219>.

3. Regulament de organizare și funcționare al Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării. Aprob. la ședința din 9 febr. 2017 a Consiliului Științific BNRM. În: Biblioteconomie și Științe ale Informării în Republica Moldova: (Documente în sprijinul activității bibliotecilor) 2015-2017. Vol. 1. Chișinău, 2017, p. 167-170. [Accesat 3.01.2017]. Disponibil: <http://www.bnm.md/files/publicatii/Biblioteconomia-Moldovei-2015-2017-v1.pdf>.

4. Strategia de consolidare și modernizare a rețelei bibliotecilor publice teritoriale 2017-2020. Aprob. prin ordinul nr. 187 din 26.06.2017 al Ministerului Culturii. [Accesat 3.01.2017]. Disponibil: <http://www.mc.gov.md/ro/content/documente-de-politici>.